Čeština v interkulturních souvislostech

sociokulturní rozdíly

sociokulturní kompetence

Aby si lidé různých národností navzájem porozuměli, nestačí si osvojit jen **slovní zásobu** cizího jazyka a znalosti **gramatické**, ale je zapotřebí získat i co nejvíce poznatků o **cizí kultuře**.

úspěšně kombinovat znalosti lingvistické a kulturologické

Na světě totiž nenajdeme dva jazyky,
které by reprezentovaly **stejné sociální prostředí**.

Rozdíly najdeme i v naprosto základních věcech jako je

- chování ve společnosti a mimo ni,
- vztahy v rodině nebo zaměstnání,
- způsoby oslovení, zdravení, podávání ruky,
- stolování.

Význam určitého slova totiž pramení ze zkušenosti, kterou jedinec má se slovem v kulturním prostředí, z kterého pochází.

Při studiu jakéhokoliv cizího jazyka je tedy zapotřebí budovat i **komunikační kompetenci s ohledem na odlišné sociokulturní prostředí**, ve kterém jazyk funguje.

Je nutné vybudovat si takovou komunikační kompetenci, která **je spjata** se sociální interakcí, **se skutečným mluvčím či posluchačem.**

Bohužel sociální kontext nenajdete nikde.

Se sociokulturní kompetencí a interkulturní komunikací také úzce souvisí **řeč těla**, která se projevuje i v multikulturním prostředí mezi různými příslušníky národů a etnik rozmanitými způsoby:

tělesným dotykem (způsob podání ruky, pohlazení, poplácání po rameni);
fyzickou blízkostí (projev stupně intimity a dominance);
gesty (doplněk nebo náhrada řeči);
mimikou (úsměvem, svraštěním obočí a čela, přivíráním víček apod.);
pohyby těla (jinou gestikulací rukou apod.).

PAMATUJTE TEDY, ŽE…

přijatelné chování v jedné kultuře může v jiné představovat nezdvořilost.

https://padlet.com/zuzanamuchova/sociolingvistika-d7udrya32kcygz0k

1. Každodenní život
2. Životní podmínky
3. Mezilidské vztahy
4. Hodnoty, víra, postoje
5. Řeč těla
6. Společenské konvence
7. Rituály a obyčeje

Každodenní život

- Jídlo pití (obvyklý čas, jednotlivá jídla)
- Pravidla stolování
- Státní svátky
- Pracovní doba a obvyklý režim dne
- Činnosti ve volném čase (koníčky, sporty, čtenářské návyky, média)

Životní podmínky

- Životní úroveň
- Regionální rozdíly
- Etnické odlišnosti
- Podmínky k bydlení
- Systém sociální péče

Mezilidské vztahy

- Třídní struktura společnosti
- Vztahy mezi pohlavími, genderové rozdíly, intimita
- Rodina a příbuzenské vztahy
- Vztahy mezi generacemi
- Vztahy v pracovním prostředí
- Vztahy mezi veřejností a policií, úředníky atd.
- Vztahy mezi rasami
- Vztahy mezi politickými a náboženskými skupinami
- Solidarita

Hodnoty, víra, postoje

- Společenská třída
- Pracovní seskupení (akademické/manažerské seskupení, veřejné služby, manuální pracovní síla)
- Majetek, dědictví
- Regionální kultury
- Bezpečnost
- Instituce
- Tradice a společenská změna
- Dějiny (osobnosti, události)
- Menšiny (etnické, náboženské)
- Národní identita
- Cizí země, státy, národy
- Politika
- Umění (hudba, výtvarné umění, literatura, divadlo, film)
- Náboženství
- Humor

Řeč těla

- Konvence, chování při různých příležitostech

(počítání na prstech, osobní prostor, kývání, úsměv, …)

Společenské konvence

- Dochvilnost
- Dárky
- Oblečení
- Občerstvení, jídlo a pití
- Pravidla chování a konverzace
- Tabu
- Délka pobytu
- Loučení

Rituály a obyčeje

- Náboženské obřady a liturgie
- Narození, manželství, smrt
- Chování diváků a posluchačů při různých veřejných představeních a obřadech
- Oslavy, festivaly, taneční zábavy, diskotéky, …

Kateřina Vlasáková v článku Možnost osvojování sociokulturní kompetence v cizím jazyce (v Balowska, G., Čadská, M.: Sociokulturní kompetence ve výuce cizího jazyka a Společný evropský referenční rámec, Praha: UK, 2008, str. 265) píše:

„společnost je tolerantnější k jazykovým chybám než k prohřeškům proti společenským normám, nehledě na to, že v některých případech může neznalost kultury a jejích pravidel studenta přímo ohrozit“

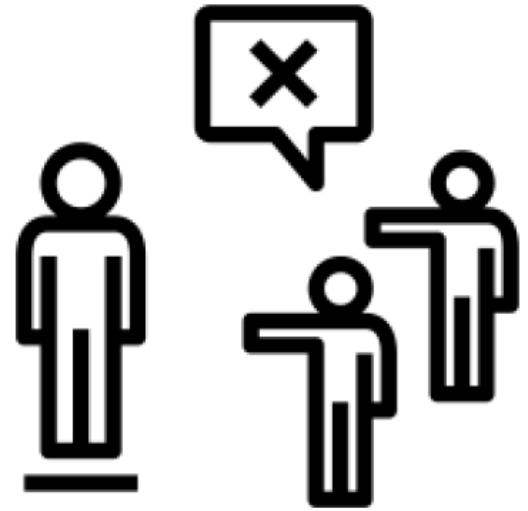

Jiří Hasil - rozdělení

A) ***Reálie vnější*** *(mimojazykové) – jsou souborem charakterizujícím zemi či země, jejichž jazyk učíme jako jazyk cizí, a to z hlediska historického, kulturního a kulturně historického, geografického, včetně politického a ekonomicko-sociálního uspořádání, z hlediska učlenění státu a jeho státního zřízení, z hlediska životního stylu, tradic, zvyků, práva, národnostního složení, náboženského vyznání obyvatel, národní mentality atd.*

B) ***Reálie vnitřní*** *(jazykové) neboli* ***lingvoreálie*** *– jsou rozsáhlý okruh faktů odrážejících se přímo v jazyce, především ve slovní zásobě, frazeologii a idiomatice, ve stylistickém ztvárnění komunikátů i ve vlastním komunikativním aktu. Jsou to jazykové jednotky obtížně přeložitelné do druhého jazyka nebo vůbec nepřeložitelné a také další jevy, jež umožňují či naopak znesnadňují sociální komunikaci v daném jazyce a různě tuto komunikaci modifikují. Týkají se jak složky verbální, tak i neverbální.*

HASIL, Jiří. Reálie versus sociokulturní kompetence? Praha : ÚJOP UK, 2008, s. 37.

Vnitřní reálie

jsou důležitější pro studenty, kteří žijí / studují / pracují v zemi, jejíž jazyk se učí, kteří jsou denně v kontaktu s rodilými mluvčími

- místní názvy – Pankrác
- zkrácená slova (obecná čeština) – Kulaťák, Karlák

1.	Víte, co jsou *štramberské uši*?
2.	Víte, co je *krkonošské kyselo*?
3.	Víte, co si můžete koupit od firmy VUCH?
4.	Víte, co je *šoulet*?
5.	Víte, ve kterém městě vznikla kostka cukru?
6.	Víte, čemu se v západních Čechách říká *vošouch*?
7.	Víte, co si můžete koupit od firmy VUCH?
8.	Víte, co vyrábí manufaktura ve Velkých Losinách?
9.	Víte, co jsou moravské *frgály*?
10.	Víte, co vyrábí rodinná firma Žufánek?
11.	Víte, ve kterém městě se šijou boty značky VASKY?
12.	Víte, co je český vynález *remoska*?
13.	Víte, co si můžete koupit od české firmy Manufaktura?
14.	Víte, co je nejslavnější vynález Otty Wichterleho?
15.	Víte, co je Česká mafie?
16.	Víte, co objevil Jan Janský?

suché pečivo z města Štramberk na Moravě

polévka

kabelky

židovské jídlo - hrách a kroupy

město Dačice

bramborák

ručně dělaný papír

koláče s povidly - hruškovými

tvrdý alkohol - slivovice, hruškovice aj.

boty

malá elektrická přenosná trouba s ohřevem shora

přírodní kosmetiku

kontaktní čočky

počítačová hra

krevní skupiny

Velká inspirace - pracovní listy na Metodickém portálu RVP

Materiály pro učitele:
https://dum.rvp.cz/

https://rvp.cz/

https://dum.rvp.cz/